

LAUSUNTO

24.3.2026

1 (2)

**ASIA: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle
EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen täydentämistä koskevaksi
lainsäädännöksi
Diaarinumero: VN/1752/2025**

HKFoods Oyj / HKFoods Finland Oy (jäljempänä HKFoods) lausuu asiassa edellä esitetyin tavoin.

Yleistä

HKFoods pitää yleisesti esitystä valvovien viranomaisten roolituksesta ja viranomaistehtävien ja -valvonnan jaosta monimutkaisena ja ongelmallisena erityisesti elintarviketeollisuuden näkökulmasta. Hallituksen esityksessä kohdassa 5.2 esitetyin tavoin Ruotsi on ratkaissut EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen markkinavalvonnan huomattavasti yksinkertaisemmalla tavalla nimittämällä yhden valvovan viranomaisen, Naturvårdsverketin, jolla on toimivalta ja vastuu kaikesta EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen täytäntöönpanoon liittyvästä valvonnasta. Vastaava lähestymistapa olisi toivottava myös Suomessa mm. oikeusvarmuuden ja kansallisen harmonisoidun täytäntöönpanon varmistamiseksi.

Lausunnolla olevassa hallituksen esityksessä esitetään, että muutokset jätelakiin ja valtioneuvoston asetukseen pakkauksista ja pakkausjätteistä tulisivat voimaan 12.8.2026. Kyseinen ajankohta on sama, jolloin EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen mukaisesti mm. vaade laatia vaatimustenmukaisuustodistus pakkauksille astuu voimaan. Tämä on valvonnan ja toimijoiden vaateiden täyttämisen kannalta aikataulullisesti haasteellista, sillä se luo tilanteen, jossa talouden toimijoiden ei ole mahdollista saada valvovalta viranomaiselta päteviä kansallisia tulkintaohjeita ennen kuin niiden oletetaan jo soveltavan tiettyjä EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen vaateita täysimääräisesti.

Laki jätelain muuttamisesta

22 §. Valtion viranomaiset, 24 a §. Markkinavalvonta, 25 §. Muut valvontaviranomaiset

Kuten hallituksen esityksen kohdassa 5.1 todetaan, esityksen tarkoituksena on asettaa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) markkinavalvontaviranomaiseksi, jolla on merkittävin viranomaisvastuu EU: pakkkaus- ja pakkausjäteasetuksen valvonnassa. Hallituksen esityksen mukaisesti, Tukes ei kuitenkaan olisi markkinavalvontaviranomainen kontaktimateriaalipakkausten kierrätysmuoviosuuden valvonnalle, vaan tähän nimitettäisiin kunnan elintarvikevalvontaviranomainen. Lisäksi Ruokavirastolle ehdotetaan säädettäväksi velvollisuus osallistua kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle osoitettujen valvontatehtävien suunnitteluun, ohjaukseen ja kehittämiseen, jota vastaava tehtävä Ruokavirastolle on säädetty elintarvikelaissa.

Yllä mainittua perustellaan sillä, että elintarvikkeiden kontaktimateriaalipakkausten kierrätysmuoviosuuden valvonta nähtiin tarkoituksenmukaisena osoittaa kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle, joka elintarvikelain nojalla tarkastaa elintarvikekontaktimateriaaleja valmistavat, jatkojalostavat ja maahantuovat yritykset. Tukes kuitenkin yleisenä markkinavalvontaviranomaisena valvoisi kierrätysmuoviosuutta koskevaa vaatimasta muiden kuin elintarvikekontaktimateriaalien osalta. Tämän valvontatehtävien jaon lisäksi ehdotetaan jätelain 144 §:ään lisättäväksi kunnalle mahdollisuus periä maksu kontaktimateriaalien kierrätysmuovion vähimmäisosuutta koskevista tarkastuksista ja muista valvontatoimista.

Lisäksi kunnan elintarvikeviranomaiselle ehdotetaan pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen 28 ja 32 artiklan noutoruoka- ja juoma-alan uudelleentäyttövelvollisuuden ja 33 artiklan noutoruoka- ja juoma-alan uudelleenkäyttötäjäntöä koskevan velvollisuuden noudattamisen valvontatehtävät.

EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen tehokkaan täytäntöönpanon ja viranomaisvalvonnan näkökulmasta, HKFoods pitää yllä mainittua valvontatehtävien jakoa haasteellisena. Elintarvikealan toimijat asetetaan pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen valvonnan osalta eriarvoiseen asemaan muilla toimialoilla toimivien pakkausten valmistajien ja tuottajien kanssa. Jako on omiaan lisäämään epävarmuutta, voi tuoda tarpeetonta raportointia usealle eri viranomaistaholle sekä luoda lisäksi tilanteen, jossa kontaktimateriaaleja käyttäviä tai valmistavia elintarvikealan toimijoita kohdellaan sijainnin mukaan kansallisesti eri tavoin liittyen kierrätysmuoviosuuden vaateen valvontaan. HKFoods toimii esimerkiksi itse usealla eri toimipaikalla, joka tällä valvontarakenteella voisi tarkoittaa, että yhtiön omia toimipaikkoja voitaisiin valvoa toisistaan eriävin tavoin kontaktimateriaalien kierrätysmuoviosuuden osalta, eikä yhtenäistä tulkintaohjetta ja linjausta välttämättä olisi kansallisesti saatavilla. Tämä ei liene tarkoituksenmukaista ajateltaessa, että kierrätysmuoviosuuden valvonta liittyy vahvasti muidenkin EU:n pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen vaateiden toteuttamiseen, joiden ohjeistus ja valvonta olisi selkeintä järjestää kansallisesti yltäosalla saman viranomaisen toimesta, jotta asetuksen tavoitteisiin pääsemistä voidaan kokonaisuutena seurata.

Elintarvikealan toimijat asetetaan myös kustannustason osalta kontaktimateriaalien kierrätysmuovin valvonnan osalta muihin toimijoihin nähden epätasapuoliseen asemaan, kun ehdotetaan säädettäväksi jätelain 144 §:ssä kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle mahdollisuus veloittaa maksu tarkastuksista ja muista valvontatoimista liittyen kontaktimateriaalien kierrätysmuoviosuuden valvontaan. Kyseinen lisäveloitusoikeus voi pahimmillaan luoda kannusteen kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle tehdä tarpeettomia tarkastuksia esimerkiksi tilanteessa, jossa valvontatoimi olisi saatu tehokkaasti hoidettua erikseen toimitettavien asiakirjojen tarkastuksella kontaktimateriaalien osalta. Alueellinen soveltaminen myös tarkastus- ja valvontamaksujen osalta voi käytännössä muodostua kirjavaksi ja eri toimijoille eriarvoistavaksi. Muille kuin kontaktimateriaalien valmistajille tällaisia vastaavia valvontamaksuja ei ilmeisesti oltaisi osoittamassa tai valvonnan kustannukset olisivat osa Tukesin muun markkinavalvonnan kustannuksia ja maksuja.

HKFoods tunnistaa, että pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen artiklojen 28, 32 ja 33 noutoruoka ja juoma-alaan kohdistuvien vaateiden valvontatehtävä soveltuu parhaiten kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle, joka jo nykyisin valvoo ravintoloita elintarvikelain nojalla. Kyseinen valvontatehtävä tuskin vaatisi kunnan elintarvikevalvonnalta juurikaan uutta osaamista tai resursseja.

Edellä mainituin perustein, valvonnan sirpaloituminen vaikuttaisi elintarvikealan toimijoihin enemmän kuin muihin pakkausalan toimijoihin ja on omiaan nostamaan valvontatoiminnan kokonaiskustannuksia tarpeettomalla tavalla. Tehokkaan viranomaisvalvonnan järjestämiseksi myös kontaktimateriaalien kierrätysmuovipitoisuuden valvonnan voisi osoittaa pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen markkinavalvontaviranomaiselle eli Tukesille, joka soveltuisi tehtäviensä puolesta todennäköisesti hyvin valvomaan myös kontaktimateriaaleja.

Valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen 23 §:n muuttamisesta

Lakia alemman asteisena sääntelynä on nykyiseen valtioneuvoston asetukseen pakkauksista ja pakkausjätteistä (pakkausjäteasetus) tarpeen tehdä vastaavia muutoksia kuin jätelakiin. Kansallisen pakkausjäteasetuksen 23 § muokattaisiin vastaamaan muutettuja jätelain pykälä mm. Tukesin markkinavalvojan valvontatehtävien osalta.

Tähän liittyen HKFoods toistaa yllä jätelakiin ehdotettujen muutosten osalta lausumansa haasteen kontaktimateriaalien kierrätysmuovipitoisuuden valvonnan pirstaloitumisesta, mikäli markkinavalvonta osoitetaan kunnan elintarvikeviranomaiselle.

HKFoodsin puolesta,

Riikka Rantanen
Senior Legal Counsel

Mari Mattsson
Packaging & Product Data Manager